

Program Začít spolu a jeho přínosy pro žáky základních škol

NADACE Š
České spořitelny

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

OBSAH

- Úvod – program Začít spolu v ČR
- Proč se práce v Začít spolu daří?
Prostředí podporující wellbeing a důvěru
- Zvládnou žáci vyučování podle programu Začít spolu
očekávaný objem učiva?
- Jaké další schopnosti jsou v rámci programu Začít spolu rozvíjeny?
Metakognice a kreativita
- Závěrečné úvahy

Úvod – program Začít spolu v ČR

Vzdělávací program Začít spolu

(v mezinárodním označení Step by Step)

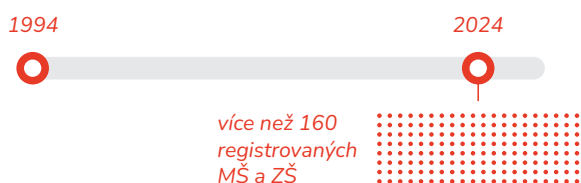
je otevřený didaktický koncept, který nabízí ucelené vzdělávání založené na konstruktivistické pedagogice a respektujícím přístupu k dítěti.

Program naplňuje požadavky RVP PV a ZV.

Držitelem licence a práv na šíření programu Začít spolu je organizace [Step by Step ČR, o.p.s.](#) Podle programu Začít spolu se vyučuje v ČR již od roku 1994 a letos tedy slaví 30 let fungování. V současné době je v síti škol Začít spolu registrováno více než 160 mateřských a základních škol a vzděláváním SbS ČR prošlo téměř 15000 učitelů.

U zrodu programu Začít spolu stála nadace Open Society Foundations, která podpořila vzdělávání s demokratickými principy a rozvoj občanské společnosti v zemích bývalého východního bloku. Ve spolupráci s organizací Children's Resources International Washington, D.C. a dalšími odborníky vznikl tento ucelený program pro výchovu a vzdělávání dětí předškolního a mladšího školního věku. V současné době SbS ČR hledá cesty návaznosti programu na výuku na 2. stupni ZŠ.

Program Začít spolu je zaštitěn mezinárodní organizací ISSA, která má zastoupení ve více než 40 zemích světa. Praxe jednotlivých zemí v uplatňování programu se liší s přihlédnutím ke kulturním tradicím každé země a podmínkám tamního vzdělávacího a sociálního systému. Kvalita pedagogické práce v programu je definována standardy [Kompetentní učitel 21. století: Mezinárodní profesní rámec kvality ISSA](#).

ISSA má zastoupení ve více než 40 zemích světa.

Myšlenky programu se díky dobrým zkušenostem učitelů, rodičů a dětí rychle šířily po celé ČR. Nositeli myšlenek byli a jsou nejčastěji sami vyučující, kteří předávají své zkušenosti a podporují ostatní učitele v zavádění programu do praxe. To se nejčastěji děje formou letních škol, přizváním zájemců přímo do výuky či realizací konzultací pro pedagogický sbor v místě jejich působení. Tento model je v současnosti rozšířen o možnosti kolegiálního sdílení v regionálních metodických ZaS centrech.

Přes tento dlouhý a pozitivní vývoj existuje velmi málo výzkumů zabývajících se reálným dopadem na děti, které jsou v rámci ZaS vyučovány. V letech 2021–2023 proběhlo výzkumné šetření Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně v autorském týmu Denisa Denglerová, Radim Šíp, Miroslav Bielik, Karla Hrbáčková a Martin Chvál. **Cílem bylo prozkoumat, jaké schopnosti potřebné v životě u dětí posiluje a rozvíjí konstruktivistický přístup k výuce v rámci programu ZaS.** Výzkumná zpráva vznikla jako výstup projektu „Zhodnocení přínosu konstruktivistických metod výuky v programu Začít spolu“ podpořeného Nadací České spořitelny.

zacitspolu.eu

Celkem bylo do výzkumu zapojeno 517 žáků z 27 čtvrtých a pátých tříd 11 škol na území ČR. Výzkumné šetření zahrnovalo několik výzkumných metod a kombinovalo různé přístupy k výzkumu. Pro detailnější seznámení je čtenářům k dispozici [kompletní výzkumná zpráva](https://zacitspolu.eu) dostupná na zacitspolu.eu.

517 žáků z 27 čtvrtých a pátých tříd 11 škol na území ČR

V tomto textu chceme čtenáře přístupnou formou seznámit s hlavními výsledky a zjištěními a zodpovědět otázky, které se opakovaně objevují v odborné veřejnosti při přemýšlení o programu ZaS.

Proč se práce v Začít spolu daří? Prostředí podporující wellbeing a důvěru

Podstatou prostředí vhodného pro efektivní výuku v jakémkoli systému je, že v žácích pěstuje pozitivní postoje ke vzdělávání. Výzkumná studie potvrdila, že ve třídách Začít spolu se díky odklonu od výukových obsahů (zejména v počátcích školní docházky) daří zaměřit na procesuální stránku vzdělávání.

Tato strategie umožňuje rozpouštět kognitivní a emoční bariéry a posiluje sebedůvěru dětí ve vlastní schopnosti a chuť k poznávání.

V konstruktivisticky pojaté výuce jsou žáci aktéry vlastního vzdělávacího procesu, jejich aktivita je vedena jejich vůlí, podílí se na výběrů cílů, ke kterým při učení směřují, a **díky tomu prožívají tuto činnost s radostí**. Uvedené okolnosti u žáků ze tříd ZaS pak vedou až k nezvyklé míře samostatnosti a zodpovědnosti. Specifickou strukturací dne (komunitní kruhy, centra aktivit atd.) v ZaS vzniká mnohem více příležitostí ke společné reflexi a zvědomování si vlastních pokroků či nezdarů. Žáci ze tříd Začít spolu vykazují vysokou míru dovednosti sebereflexe, odhadují lépe vlastní výkon a jsou přesvědčení, že chyba není negativně hodnocena.

Výzkumná zpráva dospívá k závěru, že paradoxně prostřednictvím akcentu ZaS na kooperativní výuku je posilován individuální výkon každého žáka. Podstatné jsou v ZaS třídách vzájemné sociální interakce, které v dětech budují úspěšné kognitivní struktury myšlení.

Řízení pedagogického procesu dovoluje posilovat elementy výuky, jako jsou rituály, tělesné aktivity, práce s časem, dynamické střídání forem a metod výuky atd. Zásadní roli však hrají pravidla, jejich aktivní využívání ve výuce vytváří důležité „technické zázemí“ pro to, aby výuka mohla probíhat efektivně. Díky pravidlům vyučující dokážou vyhovět rozdílným potřebám dětí, individualizovat výuku a přitom dosahovat úspěšného vzdělávání všech žáků ve třídě.

Jedním z cílů výzkumného šetření bylo také zaměřit se na klima třídy, které je i podle jiných výzkumů klíčové pro rozvoj pozitivních postojů k učení. Z výzkumu vyplývá, že se žáci ve školách ZaS cítí lépe než žáci z běžných škol, méně podléhají úzkosti, třídní prostředí vnímají jako méně soutěživé a rádi v něm pobývají. Žáci v těchto třídách také vykazují vyšší úroveň emočních schopností v oblasti rozpoznávání emocí.

Výzkumná zpráva potvrzuje, že třídy Začít spolu se vyznačují specifickou klidnou atmosférou, kterou utváří učitelé spolu s žáky. Pocit důvěry obou stran ve vlastní schopnosti, v „to, že to zvládnou“, je podmínkou vzdělávacího pokroku. Jestliže mluvíme o specifické „atmosféře“, máme na mysli komplexní výsledek důsledné činnosti, díky které žáci, prostředí i samotní vyučující prošli hlubokou proměnou. Mění se celkový vztah k výstupům vzdělávání. Jediný správný výsledek, kterého by měli všichni žáci dosáhnout, se proměňuje v individualizované měřítko a rozlišujícím prvkem je to, zda konkrétní žák dosahuje svého aktuálně možného maxima. V takové diverzifikované atmosféře je větší prostor pro specifické potřeby a zájmy žáků, a to se také promítá do nárůstu jejich sebedůvěry ve vlastní schopnosti.

Výzkumná zpráva nashromáždila dostatek důkazů o tom, že ve třídách ZaS jsou naplňovány podmínky pro wellbeing žáků v jeho emoční, sociální i kognitivní rovině.

Zmíněná klidná atmosféra je znakem hlubší proměny vyučujících, která je provázená jejich sebejistotou. Významnou roli v budování sebejistoty hraje otevřenost, s jakou jsou vyučující schopni provádět sebereflexi, s jakou si jsou schopni přiznat vlastní chybu a pracovat s ní.

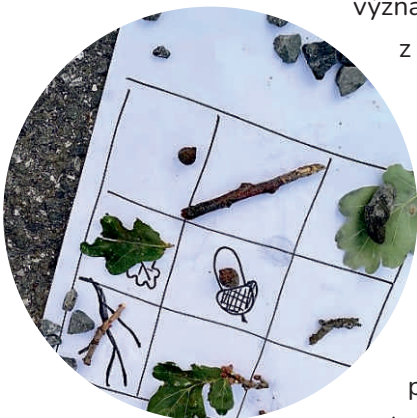
Všem ZaS školám se dostává podpory díky profesní síti, kterou organizuje Step by Step ČR, o.p.s. prostřednictvím svých aktivit – systému dalšího vzdělávání, certifikace učitelů, zapojení škol do „Sítě škol ZaS“, regionálních metodických center – to vše usnadňuje profesionalizaci učitelů a udržuje vysokou kvalitu v praktickém uplatnění programu. Proces nabývání pedagogických kompetencí je díky tomu v programu ZaS snazší, což ocení především začínající učitelé.

Zvládnou žáci vyučování podle programu Začít spolu očekávaný objem učiva?

Nejčastější obavy rodičů spočívají v tom, zda budou žáci dostatečně připraveni na další vzdělávací dráhu, zda budou ovládat všechny požadované znalosti a dovednosti. Obavy pramení patrně z toho, že program ZaS klade velký důraz na kvalitu kooperace a komunikace. Rodiče mají pochopitelnou obavu, zda to není na úkor akademických požadavků. Nicméně výsledky výzkumu dokládají, že žáci vyučování podle programu ZaS nezaostávají na konci prvního stupně ZŠ za svými vrstevníky z běžných škol. Analýzy národního zjišťování výsledků žáků pátých ročníků (z dat, jež byla sbírána ČŠI po celé ČR), které jsou součástí výzkumné zprávy, dokládají, že ve sledovaných parametrech žáci ZaS dosahují stejných nebo lepších výsledků jako žáci z běžných škol.

Od žáků z běžných tříd/škol se žáci ZaS však liší především v tom, že jsou významně úspěšnější při využívání metakognitivních schopností než žáci z běžných škol a zároveň dopadají významně lépe v řešení matematických úloh komplexní povahy. Tématu metakognitivních schopností se budeme podrobně věnovat v třetí části tohoto dokumentu. Zde jenom poznamenáváme, že ti žáci, kteří mají vybudovanou vyšší kvalitu metakognitivních dovedností, lépe a efektivněji řídí své poznávací procesy, což má pozitivní vliv na jejich další vzdělávací dráhu. Pro takové žáky je běžné, že si budují kladné a dlouhodobé postoje ke vzdělávání, protože dokážou samostatně řídit vlastní poznávací proces. Tato skutečnost má hlubší předpoklady. Aby mohly být metakognitivní schopnosti rozvíjeny, musejí v rámci třídy existovat takové podmínky, které proces utváření výukové samostatnosti umožňují. Jedná se především o postavení žáků ve třídě, o vnímání bezpečí, o rozvoj emočních schopností, o rozvíjení kreativity, jež umožňuje přistupovat k řešení problémů z mnoha stran, někdy i zcela netradičním způsobem atp. Jak jsme již uvedli výše, výzkum dokládá, že ve všech těchto parametrech jsou žáci významně úspěšnější. Žáci ZaS se ve škole cítí lépe než žáci z běžných škol a méně podléhají úzkosti ze školního prostředí. Třídní prostředí chápou jako méně soutěživé a rádi v něm pobývají. Vykazují vyšší úroveň emočních schopností a vyšší kreativní schopnosti. Rozdíly také existují v introjektované motivaci, žáci ze ZaS tříd neplní své učební povinnosti primárně proto, aby udělali radost rodičům či pedagogům.

Rodiče žáků v ZaS třídách často narážejí na to, že především v prvních letech školní docházky jejich děti velmi často ovládají méně výukových obsahů než jejich vrstevníci v běžných třídách či školách. Právě tato skutečnost rodiče znejišťuje a vede k úzkosti, zda jejich děti budou dostatečně připraveny na další studium. Vzniká tak zvláštní paradox mezi počátkem výukového cyklu (1. a 2. třída) a mezi výsledky na konci tohoto cyklu, kdy žáci nejenže nevykazují znalostní nedostatky, ale dokonce své vrstevníky převyšují v míře schopností, které umožňují úspěšnější vzdělávání. Tento paradox je pouze zdánlivý. Vzniká tím, že v běžných třídách se klade příliš velký důraz na osvojování očekávaných poznatků, ale nevěnuje se dostatečná pozornost kultivaci schopností a dovedností, které jsou z dlouhodobého hlediska pro rozvoj vzdělávání podstatné.

Počáteční zpomalení osvojování výukových obsahů je způsobeno tím, že vyučující společně se svými žáky budují v ZaS třídách prostředí, které je příhodné pro vzdělávání a pro utváření schopnosti žáků řídit svůj vlastní vzdělávací rozvoj. Je to investice, která se později mnohonásobně vrátí. Podobně jako investice do správné infrastruktury (silnice, železnice, vysokorychlostní internet atp.) se následně státu vrátí tím, že dojde ke zrychlení a zefektivnění cestování a obchodu, k celkovému zkvalitnění života občanů, vrátí se investice do budování vzdělávací infrastruktury v ZaS třídách v tom, jak kvalitně a rychle budou v pozdějších fázích vzdělávacího cyklu žáci zvládat osvojování znalostí a dovedností. Protože podstatou zmíněné vzdělávací infrastruktury je to, že odstraňuje či minimalizuje emoční a kognitivní bariéry vzdělávání, nazýváme ji

emočně-kognitivní infrastruktura (dále EKI)

Program ZaS je založen na promyšleném vzdělávacím systému, který jsme analyzovali prostřednictvím jeho dvou významných vlastností. Zprv jsme zkoumali **tzv. centra aktivit** (dále CA) a zadruhé samotný proces budování emočně kognitivní infrastruktury (EKI). CA jsou založena na integrujících úkolech, jejichž řešení žáky učí osvojovat si poznatky v nadpředmětových souvislostech. To v nich potencuje vnitřní motivaci k učení a hlubší pochopení znalostních souvislostí. Strukturálním prvkem CA je důraz na skupinovou práci a na skupinovou reflexi. Přestože jsme během výzkumu zjistili, že ve skutečnosti poměr mezi individuální a skupinovou prací neexistuje či je zanedbatelný, důraz na kooperaci a společnou reflexi je klíčový, protože znásobuje příležitosti k učení. Významnou roli pro rozvíjení kooperace a společné reflexe hrají tzv. kruhy, které jsou základní součástí programu ZaS, přičemž ale nejintenzivněji jsou využívány právě během práce v CA. Výraznou součástí závěrečného kruhu CA jsou také doporučení, jakým chybám by se měly vyhnout skupiny, jež daný úkol budou teprve plnit v následujících dnech a týdnech. Pozitivní práce s chybou – tzn., že chyba není záležitostí, která by měla být negativně hodnocena, ale naopak příležitost ke zlepšení výukového procesu – je jedním z pilířů

centrum čtení a centrum psaní

centrum matematiky

centrum vědy a objevy

centrum ateliér

Centra aktivit na ZŠ ve venkovním prostředí

programu. Tím se ale neliší od jiných inovativních programů. Ovšem pro Začít spolu je typické, že díky organizaci a strukturaci CA se ve fázi závěrečných kruhů detekce možných chyb a tím i detekce možných řešení znásobují. Žáci se díky vlastní reflexi a reflexi svých spolužáků setkávají s více příležitostmi problém promyslet z více stran. Přestože je budování EKI umožněno celkovým nastavením programu ZaS, během práce v CA dochází k nejintenzivnějšímu utváření a posilování EKI.

Efektivita programu ZaS spočívá především v systémovém budování infrastruktury. EKI je tvořena na sebe navazujícím systémem procesů, jež minimalizují či zcela odstraňují bariéry na emoční a poznávací úrovni, které běžně brzdí vzdělávací pokrok žáků. Tím také zrychlují kognitivní rozvoj většiny žáků. EKI je budována na čtyřech na sebe navazujících úrovních – na úrovni technické, didaktické, autonomizační a konstruktivistické. Každá z následujících úrovní vyžaduje dobré zvládnutí úrovní předcházejících. Teprve ve chvíli, kdy je celá infrastruktura zcela vybudována a stává se plně funkční, je možné uplatnit konstruktivistické vzdělávání. V běžných třídách snahy o konstruktivistickou výuku většinou selhávají nebo nejsou dostatečně efektivní, protože zde není věnován dostatek času na vybudování EKI. Naopak díky tomu, že se ZaS soustředí na její vybudování, dosahuje uplatnění konstruktivistické výuky velmi vysoké úrovně.

To souvisí především s tím, že se vyučující v běžných třídách zabývá především výukovými obsahy. Pro úspěšné vybudování EKI je podstatné, aby se vyučující soustředil na celkovou kvalitu procesu učení. To zpočátku vyžaduje věnovat více pozornosti technické, didaktické a autonomizační i za cenu dočasného upozadění výukových obsahů. Jedná se o důležitou investici, která se po završení budování EKI projeví nejen zrychlením osvojování výukových obsahů, ale především efektivnějším rozvojem náročnějších kognitivních dovedností a metakognitivních schopností.

Na program ZaS bychom proto měli nahlížet jako na zkušeného hospodáře, který ví, že i přes dočasné snížení intenzity ekonomických výsledků je důležité promyšleně investovat do zkvalitnění celého hospodářského systému.

Ve třídách ZaS vyučující společně se svými žáky investují do rozvoje sociálních dovedností. To sice zpočátku může vést ke zpomalení dosahování očekávaných výsledků, ale tato investice nakonec ústí do rozvoje vzdělávacích podmínek a dovedností, jež zrychlují nabývání znalostí a dovedností a umožňují budovat dlouhodobé a efektivní vzdělávací postoje. Což má pravděpodobně pozitivní vliv i na budoucí vzdělávací dráhu dětí.

Jaké další schopnosti jsou v rámci programu Začít spolu rozvíjeny? Metakognice a kreativita

Metakognitivní schopnosti nám umožňují porozumět vlastnímu procesu poznávání, zahrnují přemýšlení o vlastních kognitivních procesech, schopnost monitorovat, regulovat a hodnotit svoje myšlení a také odhadnout úroveň i možnosti vlastních kognitivních kompetencí. Pokud chceme tyto schopnosti zkoumat u dětí, je nejnvýhodnější spojit metakognici s nějakým konkrétním obsahem – úkolem, nad kterým dítě přemýšlí a posléze může zkoumat toto své přemýšlení. Přestože nebylo primárním cílem zkoumat matematické schopnosti žáků, kvůli posouzení metakognitivních schopností řešily děti matematické slovní úlohy. Matematický test obsahoval úkoly standardní (k jejichž správnému vyřešení postačovaly běžné aritmetické schopnosti typu sčítání a násobení) a také takzvané problematické úkoly, kde bylo potřeba podrobně zvážit popsany kontext. Výsledky didaktického testu z matematiky nejsou zásadní pro zhodnocení metakognitivních schopností, přesto jsme srovnali úspěšnost řešení slovních úloh mezi žáky tradičních škol a žáky v programu ZaS. Zjistili jsme, že celkově jsou žáci vzdělávaní v programu ZaS v řešení slovních úloh významně úspěšnější, než žáci z tradičních škol.

Žáci v programu Začít spolu jsou lehce úspěšnější v řešení standardních úloh, avšak výrazně úspěšnější jsou v řešení problémových úloh.

Didaktický test je doplněn otázkami zjišťujícími úroveň predikce (tzn. odhadu vlastní úspěšnosti po přečtení zadání slovní úlohy) a sebehodnocení (tzn. hodnocení vlastní úspěšnosti po vyřešení úlohy) žáků. Tyto otázky se tedy soustředí na posouzení myšlenkových procesů u dětí před a po řešení konkrétní úlohy a jsou velmi snadno použitelné pro věkovou skupinu dětí mladšího školního věku. Při srovnání metakognitivních dovedností mezi žáky tradičních škol a žáky v programu ZaS se ukazuje, že žáci v programu Začít spolu dosahují významně vyšší úroveň predikce u obou typů úloh, znamená to tedy, že dokážou lépe posoudit obtížnost úkolu v kontextu svých vlastních schopností. Výrazně vyšší míry dosáhli při sebehodnocení u problémových úloh, což znamená, že u složitějších úloh s větší

jistotou dokázali rozhodnout, zda danou slovní úlohu vyřešili dobře či špatně. Z analýzy výsledků také vyplývá existence velkých rozdílů mezi žáky i v rámci programu ZaS. Tyto rozdíly mohou být způsobeny rozdílnou úspěšností při řešení slovních úloh v matematice a ukazují nám, že úspěšnější žáci mohou využívat metakognitivní dovednosti ve větší míře než žáci méně úspěšní.

Tato zjištění považujeme za zásadní, i když ne zcela překvapivá. Důraz na opakované seberefektivní procesy jsou jedním z důležitých pilířů programu Začít spolu. Jak jsme již popsali výše, v prostředí s funkční vybudovanou emočně kognitivní infrastrukturou se metakognitivní schopnosti rozvíjejí přirozeně. Potvrzuje se tedy, že žáci si tyto schopnosti zvnitřňují a využívají je při běžné školní práci.

Kreativitu můžeme chápat mnoha způsoby, obecně jí rozumíme jako schopnosti vytvořit něco nového, originálního, neočekávaného, odlišného od výtvaru ostatních. Kreativní výtvar však musí být ukotven v realitě, jeho jinakost by měla splňovat zadání kritéria, ale zároveň přinášet nový smysl a význam, případně nahlédnout daný problém odlišným způsobem, který vede k úspěšnému řešení. V našem výzkumu jsme se zaměřili na zhodnocení tvořivého myšlení prostřednictvím kresebného testu. Žáci byli vyzváni, aby jakkoli dokreslili nedokončenou kresbu.

Celkově můžeme říct, že děti ve třídách ZaS dosahují nadprůměrných výsledků v testu tvořivého myšlení.

S rostoucím věkem se jejich výsledky snižují, stále však zůstávají lehce nadprůměrné. Dá se tedy usuzovat, že ve vyšších třídách jsou děti méně kreativní i vlivem působení školy. Vliv by zde mohla mít i možná nižší motivace starších dětí k plnění kresebného úkolu, to jsme však při sběru dat nepozorovali. Děti úkol plnily převážně ochotně i v pátých ročnících. Vysoké rozdíly napříč konkrétními třídami by mohly znamenat, že na kreativitu žáků na I. stupni ZŠ bude mít vliv i úroveň kreativity jejich vyučujících. Zajímavé ovšem je, že ještě větší význam než příslušnost ke konkrétní třídě, se ukazuje být příslušnost k dané základní škole. Toto zjištění by nasvědčovalo tomu, že existuje určité kreativitu podporující prostředí, které je zakódováno již na úrovni celé instituce.

Závěrečné úvahy

Jak na úrovni práce s učiteli, tak na úrovni práce se školami vykazuje program ZaS rysy propracovaného a udržitelného systému. Odtud také pramení jeho vnitřní integrita a jeho robustní systém inspirace a podpory. Je zřejmé, že se

Začít spolu významně podílí na kultivaci českého vzdělávacího systému „zezdola“.

Právě tato vlastnost vysvětluje, proč ZaS patří k nejúspěšnějším „alternativním“ programům, které se dokázaly etablovat i ve školách hlavního vzdělávacího proudu, a jeho podobu tak pozitivně ovlivňovat.

Z realizovaného výzkumného šetření vyplývá, že v rámci programu ZaS se u dětí rozvíjí schopnosti, které budou využívat i v pozdějších fázích svého života (např. metakognice, kreativita, komunikace atd.). To je důležité v každé době, nicméně ve fázi překotného rozvoje technologií AI, kdy nevíme, jaká zaměstnání budou potřeba za pět či deset let, je to obzvláště klíčové. Mohli bychom proto vzdělávání prostřednictvím programu ZaS vnímat jako konkurenční výhodu pro uplatnění mladých lidí na trhu práce. Nicméně tato konkurenční výhoda má potenciál přesahovat konkrétní jedince a podporovat rozvoj celé společnosti. Naše společnost dnes totiž stojí před komplexními problémy. Jedná se především o klimatickou změnu či nárůst autoritářských režimů, které popírají důstojnost a možnost rozvoje všech členů společnosti. Tyto problémy budeme muset řešit společně na národní i mezinárodní úrovni, neboť individuální úroveň je pro jejich úspěšné řešení nedostatečná. Přestože to není ve výzkumné zprávě výslovně tematizováno, z výsledků výzkumu přirozeně plyne také to, že

žáci Začít spolu jsou lépe připravováni na život v demokratické diverzifikované společnosti.

Pokud by výuka ZaS zasáhla větší počet žáků, vedlo by to v dlouhodobém horizontu k posilování její politické a sociální odolnosti. Což je také v souladu se Strategií vzdělávací politiky ČR 2030+ podobně jako s původními záměry OSF o rozšíření programu Step by Step do postkomunistických zemí Evropy.

Step by Step ČR, o. p. s.

Ortenovo náměstí 1487/12
170 00 Praha 7 - Holešovice
info@sbscr.cz
+420 222 963 596

Nadace České spořitelny dlouhodobě podporuje program Začít spolu.